

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Quotuplex sit differentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

indiga est: quam tripliciter explano. Primò: id prædicatur in quale quid, quod, cum sit de essentia, & substantia metaphysica rei, per modum tamen accidentis prædicatur: in quo certe nihil est incommo- di; nihil, quod repugnet: sicut etiam corpus, & spi- ritus in vno per identitatem coherere nequeunt, & tamen spiritus per modum corporis concipi potest; & solet, ita licet essentia, & substantia metaphysica, seu logica accidens logicum esse nequeat, tamen instar accidentis prædicari & concipi potest: in quo quale quid differentiale consistit.

Deinde id, quod in compositione metaphysica æquipollet formæ physicae ex modo, quo concipitur, & prædicatur, id inquam, in quale quid prædicatur sicut id, quod in compositione metaphysica subiecto physico æquipollet, in quid prædicatur, & quod in compositione metaphysica essentia non est, sed acci- denti physico æquipollet, id præcisè in quale præ- dicatur. Demum communis modus quale quid ex- plicandi non displicet: is autem sic habet: quod ita est de essentia logica rei, ut per conceptum nomini adiectiuo respondentem prædicetur, id in quale quid prædicabitur in quid verò, si per nomen sub- stantium exprimitur. Nec, verò, quantum ar- bitror, operæ pretium est in hoc amplius im- morari.

C A P V T II.

Quotuplex sit differentia.

Differentia in primis alia est infima; alia subal- ternæ: hæc illa est, cui definitio Porphyriana su- perius impugnata competit: illa verò, quæ de pluri- bus solo numero differentibus in quale quid prædi- catur: haud enim est in præsentis sermone de differen- tia infima indiuiduali, quippe quam absoluimus tr. superiori. Aduersus definitionem differentia subal- ternæ, & eius ab infima discrimen obiciet: definitio ingredi definitionem, quod vitij etiam à nobis ad finem capitis præcedentis reprehensum est in alijs, duo enim differre specie differentiam formalissimè importat: iam ergò differentia subalternæ, ut est differentia suam intrabit defi- nitionem.

Leuiculum, nisi fallor, argumentum, cui respon- deo, eius negata sequela. Primò namque non diffe- rentia subalternæ, & genericæ facit inferiora: sua differre specie inter se, sed infima: unde definitum haudquaquam ingreditur definitionem præsentem: si quam enim eius particulam, maximè illam, *differe- rentibus specie*: item secundò: in differentia subalter- nâ duo sunt, videlicet differentia, & subalternatio: hæc verò sola explicatur per *differentibus specie*, diffe- rentia verò per reliqua: proinde definitum neuti- quam intrat definitionem, eive sese immiscet, si utriusque singula particula inter se aptè, atque cum proportionem comparentur.

Secundò diuidi consuevit differentia in diuisuam generis, constitutiuam speciei, & prædicabilem in quale quid de inferioribus: quæ membra diuiden- tia absolute non distinguuntur, at respectiue, aut in ordine ad idem sunt distincta, licet enim rationale eo ipso, quo animal contrahit, seu diuidit, reipsa hominem constituat, & quo hunc constituit, sit re- uera prædicabile de suis inferioribus in quale quid; cæterum rationale animal diuidit, non tamen consti- tuit, hominem verò constituit, non diuidit, nec con- trahit: neutrum autem facit prædicari de suis infe-

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

rioribus in quale quid, cum tamen ipsum ita sit præ- dicabile citra dubium.

Circa secundam hanc diuisionem differentia com- munitè disceptari solet, num differentia respectu speciei, quam constituit, sit vniuersale? Negant Hurt. dip. 6. log. sect. 2. §. 5. Arriaga disp. 8. log. sect. 1. subsect. 3. num. 14. Ioannes à S. Thoma quæst. 10. art. 3. Conimbricenses in caput de differ. quæst. 1. art. 2. ipso eius initio, quibus subscribo. Namque vniuer- sale est vnum in multis sibi subiectis: non ergo diffe- rentia est vniuersale, nisi respectu inferiorum, quæ sibi sunt subiecta: ac proinde non intuitu speciei, quippe quæ ei non subicitur, nec inferior est, sed æqualis potius. Parco alijs probationibus: arbi- tror enim conclusionem positam sponte sua esse cla- ram, ac manifestam.

Obiciet tamen aduersus eam primò: hæc prædi- catio, *homo est rationalis*, est alicuius prædicabilis, & vniuersalis: non alterius, quam differentia: hæc ergò est vniuersale, dum prædicatur de specie. Respon- deo esse: sed non repectu illius, esto de ea prædicetur actu, sed contemplatione indiuiduorum, de quibus potest prædicari. Obiciet secundò: fieri diuinitus etiam nequit ut rationale v.g. constituat hominem, quin instar illius prædicari possit de indiuiduis: nec etiam esse vllatenus potest, ut rationale prædicetur in quale quid de indiuiduis, quin sit pars constitu- tiua hominis, cum idcirco dicatur in quale quid, & non in quid tantum. Aut in quale, quia animali velut eius comparis in compositione essentiali spe- cie superuenit: quocirca cum inseparabilitas sit in- dicium distinctionis realis, eadem prorsus erit rela- tio rationalis ad indiuidua, atque ad speciem: sed per relationem ad illa est vniuersale: ergo etiam per respectum ad hanc. Respondeo, eas relationes esse quidem realiter indistinctas, at ratione distingui, cum sine respectu ad indiuidua possimus concipere rationalitatem prout speciei constitutiuam, deque ea prædicabilem, & contra sine ordine ad speciem, veluti prædicabilem de indiuiduis: hæc autem di- stinctio rationis sufficit, ut rationale vi vnus rela- tionis sit vniuersale, ac non vi alterius: quo pacto animal, & rationale distinguuntur tantum ratione: ac nihilominus animal est genus, & ad primum vniuersale, seu prædicabile spectans, secus verò ra- tionale, & hoc è diuerso, & non illud est respectu suorum inferiorum differentia, & ad tertium vniuer- sale, siue prædicabile pertinet.

Obiciet tertio hæc prædicatio: *homo est rationalis*: est æqualis de æquali, siue ad conuertentiam, ut aiunt, at vnum vniuersale, cuiusmodi est homo, non æquatur, nisi ab alio vniuersali rationale ergo in ea prædicatione, ac per consequens respectu speciei est vniuersale. Cæterum hoc argumento id tantum con- uincitur, differentiam, ubi prædicatur de specie, esse quidem vniuersalem non tamen comparatione illius, sed potius indiuiduorum, uti perstrictum est paulò supra. Quocirca retorquetur obiectio: ea prædicatio est æqualis de æquali: ergo rationale est æquale ho- mini: haud ergo est eo superius; haud igitur vni- uersale: omne namque vniuersale suapte natura superat id, cuius intuitu vniuersalis rationem obtinet.

Tertio dissecari solet differentia in propriissi- mam, propriam, & communem. Circa quam diui- sionem quæres, an sit vniuoca? Affirmant Conim- bricenses cap. de differ. quæst. 1. art. 2. concl. 2. Loua- nienses etiam, necnon Porphyrius ipse. Quibus sub- scribo: namque per rationale, quæ est differentia pro- priissima verò, & simpliciter differt homo ab equo:

F f per

per risibile, quæ est differentia propria, similiter nec minus verè, & simpliciter per album, quæ est eius differentia communis: quemadmodum ergo animalis diuisio in hominem, & equum est vniuoca, quoniam vterque simpliciter, & vere participat rationem animalis, ita similiter in præsentibus, &c.

15 At contrariam tuentur sententiam Auicenna, Albertus Magnus, Sotus, Caietanus, Rubius, ac Balthasar Tellez: Pro quorum sententia obijciunt primò: quod est commune pluribus, haud facit ea simpliciter, ac strictè differre, sed secundum quid ad summum: fieri ergò nequit, vt differentia communis sit simpliciter differentia: talis autem vbi non sit, sed potius secundum quid haud poterit vniuocè conuenire in ratione differentia cum cæteris. Obijciunt secundò: substantia, & accidens haud conueniunt vniuocè in ratione entis: ergo nec differentia accidentalis, cuiusmodi est propria, & communis, potest vniuocam fortiri conuenientiam cum differentia substantiali, siue essentiali, qualis est propriissima.

16 Priorem obiectionem repelles ita. Differentia communis, tametsi competere possit pluribus, at eis haud semper actu competit: tum autem quidni faciat ea differre actu: exemplo sit candor, qui actus est in homine v.g. & non in equo aliquo: vtrique tamen inesse potest ex æquo: primum autem satis est ad hoc, vt sit differentia vera: secundum verò ad hoc, vt sit communis. Posteriorem obiectionem sic reijciunt: substantia, & accidens in primis conueniunt vniuocè in ratione entis: falsè igitur ex opposito colligitur, differentiam substantialem, & accidentalem haud fortiri vniuocam in ratione differentia conuenientiam. Rursus transeat, substantiam, & accidens entis haud quaquam esse vniuocata. Quid inde: Certe quemadmodum eo non obstante conuenientia, & veluti identitas plurium, siue sit substantialis, siue accidentalis, fundat relationem vniuersalis abstractam vniuocè ab omnibus vniuersalibus, vt superius visum, non conspicio, cur etiam diuisio, ac disconuenientia, siue sit substantialis, siue accidentaria non fundet rationem differentia abstractam vniuocè ab omnibus, adeoque à tribus, de quibus est in præsentiarum sermo.

17 Quartò distribuitur differentia in differentiam in actu primo, & differentiam in actu secundo: illa est causa veluti efficiens, & inferens relationem, qua formaliter vna res differt ab alia, eique est dissimilis, vt rationale in homine, hinnibile in equo, rugibile in leone, &c. hæc vero est ipsamet relatio, quæ effici dicitur, atque inferri: differentia priori modo sumpta spectat ad præsens institutum, & sola vocari consuevit tertium prædicabile: posteriori verò usurpata modo haud attinet ad præsentem materiam, sed ad prædicamentum ad aliquid: vt sumitur priori modo, ab aliis relatio facientis differre, ab aliis ratio facientis differre, nuncupatur: vt verò posteriori, relatio facti differre. Circa hanc relationem, necnon circa illam Conimbricenses in cap. tertium de diff. q. 1. art. 1. ad Tellez in log. disp. 7. sect. 1. & alij satis longè disputant, quænam sint earum fundamentum, ratio fundandi, terminusque: A qua tamen difficultate breuiter me expedio: haud enim suppositis iis, quæ disceptanda sunt in Met. lib. 3. tract. 6. cum erit de relatione prædicamentali sermo, operæ pretium est in ea multum immorari. Quod ergo attinet ad relationem facientis differre, cum non sit propria relatio, sed relationis principium, quæ versetur inter extrema, non disputo:

nam verius est inter nulla eam vltro citroque progredi. Quod verò ad relationem facti differre, in homine v.g. respectu equi existentem, spectat: aio illius fundamentum proximum esse rationale, remotum vero, hominem: hic enim mediante rationalitate, & hæc per se ipsam immediatè causat eam relationem; & alter remote quodammodo, altera proximè refertur ad equum, ab eoque differt. Eius vero ratio fundandi, ac veluti conditio est disconuenientia radicalis hominis, & equi, ac differentiarum vtrique in existentium. Denique talis relationis terminus est equus, vt sponte sua claret.

18 Quintò tantem diuiditur differentia in physicam, & metaphysicam, siue, vt loquuntur alij, logicam: posterior est, quam hæcenus explicuimus, vt rationale, sensibile, &c. prior vero est anima hominis, equi, aut alterius compositi substantialis forma: ita enim se habet anima ad materiam eam actuando, vt sic dixerim, & determinando, vti rationale ad animal: de posteriori differentia tantum, non de priori sermo est dialecticus in præsentibus.

19 Non me latet, Conimbricenses, & alios hanc diuisionem aliter explicare; vt nimirum differentia physica sit esse materiæ, formatæ; metaphysica contra, denominatio rationalis, hinnibilis, & alia quæuis id genus à materiæ, & formæ coniunctione desumpta. Hæc explicatio mihi quoque haud displicet. Quod enim aliqui negant, eas prædicationes, in quibus materiæ, & forma enuntiantur in concreto nullius esse prædicabilis, adeoque, nec differentia, qua de agimus, omni caret fundamento, ac verisimilitudine. Rursus quod alij volunt, eas prædicationes, esse generis, & speciei haud est probabilius: nam esse materiæ contrahit rationem communem corporei, quod suapte natura præscindit ab eo, quod constat materiæ incompleta, vel non; eique adiacet: aliunde verò essentiale est homini: de eo ergò prædicatur in quale quid: haud ergo esse potest genus, quippe cui non contingit nisi in quid prædicari. Eadem ratione conuinci potest, esse formatum anima rationali, aliaue forma nequaquam esse speciem.

C A P V T III.

An differentia subalterna sit de conceptu infima?

20 Inter sectiones differentia hæcenus in transcurso tradita eius in differentiam infimam & subalternam celeberrima est, ac cæteris magis operosa. Quapropter ea est iterum ad incudem reuocanda: potissima autem circa eiusmodi partitionem difficultas hoc, & sequenti capite est discutienda: tum verò duæ aliæ haud tanti operis, sed non parui pendenda tamen. Quod autem ea, quæ est huius præfixa titulo capitis, commodius possit enucleari.

21 Præmittendum est primo, differentiam infimam nequaquam esse de conceptu quidditatio, & formali generis, aut differentia subalterna; alias, si rationale v.g. foret ita de conceptu animalis, seu sensibilis, quidquid esset sensibile, & animal, id esset rationale, non secus, atque omne, quod est homo, est rationale, eò quod rationale sit de conceptu, & quidditate hominis. Præmittendum est secundò, eandem esse rationem generis, ac differentia subalterna, quod ad præsens attinet: quare promiscuè, tam genus, quam differentiam subalternam cum infima compara